

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ФАРМАЦЕВТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет фармацевтичних технологій та менеджменту
Кафедра управління та забезпечення якості у фармації

УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ

(назва освітньої компоненти)

РОБОЧА ПРОГРАМА освітньої компоненти

підготовки перший (бакалаврський) рівень

(назва рівня вищої освіти)

галузі знань 07 Управління та адміністрування

(шифр і назва галузі знань)

спеціальності 073 Менеджмент

(код і найменування спеціальності)

освітньої програми Менеджмент

(найменування освітньої програми)

спеціалізації (й) _____

(найменування освітньої програми)

2023 рік
рік створення

Робоча програма освітньої компоненти Управління витратами
спеціальності 073 Менеджмент освітньої програми Менеджмент (3.10д), (3.10з)
для здобувачів вищої освіти 3 курсу.

Розробники:

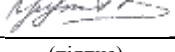
БАСВА Ольга, доцент закладу вищої освіти кафедри управління та забезпечення
якості у фармації, канд. екон. наук, доцент

(вказати ПРІЗВИЩЕ, ім'я авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма розглянута та затверджена на засіданні кафедри
управління та забезпечення якості у фармації

Протокол від «01» вересня 2023 року № 1

Зав. кафедри

управління та забезпечення якості у фармації проф. Тетяна КРУТСЬКИХ
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Робоча програма схвалена на засіданні профільної методичної комісії з економіко-управлінських
та соціально-гуманітарних освітніх компонентів

Протокол від «05» вересня 2023 року № 1

Голова профільної методичної комісії
з економіко-управлінських та

соціально-гуманітарних освітніх компонентів проф. Алла НЕМЧЕНКО
(підпис) (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис освітньої компоненти

Мова навчання: українська

Статус дисципліни: вибіркова

Передумови вивчення освітньої компоненти: Управління витратами як освітня компонента закладає теоретичні основи процесу формування та управління витратами. Питання, які розглядаються в освітній компоненті мають важливе значення для майбутнього менеджера, оскільки дають змогу розуміти принципи побудови систем формування та функціонування витрат. Вивчення освітньої компоненти «Управління витратами» є вибірковою та сприяє вмінню розраховувати та управляти витратами підприємства.

Предметом вивчення освітньої компоненти «Управління витратами» є підходи, методи оцінки та формування витрат, а також технологій управління ними.

Інформаційний обсяг навчальної дисципліни. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 120 годин 4 кредити ЄКТС.

2. Мета та завдання освітньої компоненти

Метою викладання освітньої компоненти «Управління витратами» є набуття теоретичних та відпрацювання практичних навичок формування витрат за видами, центрами відповідальності та носіями для мінімізації їх рівня та обґрунтування оптимальних господарських рішень.

Основними **завданнями** освітньої компоненти «Управління витратами» є: засвоєння теоретичних основ формування, оцінки та управління витратами, ознайомлення з основними технологіями управління витратами, набуття навиків калькулювання витрат на виробництво та розрахунку кошторисів витрат на управління підприємством та збут продукції.

3. Компетентності та заплановані результати навчання

Освітня компонента «Управління витратами» забезпечує набуття здобувачами освіти **компетентностей:**

Інтегральні компетентності:

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми, які характеризуються комплексністю і невизначеністю умов, у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів соціальних та поведінкових наук.

Загальні компетентності (ЗК):

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні;

ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

ФК 2. Здатність аналізувати результати діяльності організації, зіставляти їх з факторами впливу зовнішнього та внутрішнього середовища.

ФК 7. Здатність обирати та використовувати сучасний інструментарій менеджменту.

Інтегративні кінцеві програмні результати навчання (ПРН), формуванню яких сприяє освітня компонента:

ПРН 1. Знати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського суспільства, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ПРН 4. Демонструвати навички виявлення проблем та обґрунтування управлінських рішень.

ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.

У результаті вивчення освітньої компоненти здобувач освіти повинен

знати:

- основи системи права, господарського та трудового законодавства;
- основні механізми державного регулювання фінансово-господарської діяльності підприємств;
- правові та етичні норми фінансово-господарської діяльності підприємств.
- основи проведення моніторингу звітності підприємств (організацій), в тому числі фармацевтичних.
- основи комплексного та локального аналізу фінансово-господарської діяльності підприємств;

- методи та прийоми економічного аналізу;
- основи фінансового аналізу та аналізу техніко-економічних показників діяльності;
- основи функціонально-вартісного аналізу;
- основні концепції менеджменту витрат підприємства, в тому числі фармацевтичного;
- сутність політики підприємства в сфері управління витратами;
- основи бюджетного процесу та бюджетних регламентів;
- підходи та технології обліку витрат;
- показники оцінки ефективності системи управління витратами.

вміти:

- користуватись нормативно-правовими актами, що регламентують фінансово-господарську діяльність в Україні та за кордоном;
- відстежувати та визначати зміни і доповнення у чинному законодавстві України, які стосуються фінансово-господарської діяльності підприємств.
- оцінювати соціально-економічні проблеми діяльності підприємств, в тому числі фармацевтичних;
- складати та оцінювати правильність та повноту звітності підприємств (організацій), в тому числі фармацевтичних;
- обґрунтовувати та відбирати найбільш доцільні джерела інформації для одержання об'єктивної інформації з економічних напрямів діяльності підприємства;
- проводити комплексний і локальний аналіз діяльності підприємства (організації), в тому числі фармацевтичного та його підрозділів;
- оцінювати, аналізувати та інтерпретувати результати аналізу економічних процесів, що відбуваються на підприємствах, в тому числі фармацевтичних;
- аналізувати фінансово-економічні показники діяльності підприємства і його підрозділів, як в цілому, так і за окремими напрямками діяльності;
- оцінювати ефективність використання ресурсів та в цілому діяльності підприємства і його підрозділів з точки зору співвідношення отриманих результатів і понесених витрат;
- визначати і обґрунтовувати резерви щодо підвищення економічної ефективності використання виробничих потужностей, основного і оборотного капіталу, матеріальних і трудових ресурсів;
- визначати резерви підвищення соціальної ефективності діяльності фармацевтичних підприємств та їх підрозділів;
- готувати аналітичні огляди за результатами діяльності підприємства та його підрозділів.
- відбирати показники поточного та оперативного планів діяльності підприємства та його підрозділів;
- обґрунтовувати стратегічні, поточні та оперативні показники планів діяльності підприємства та його підрозділів для реалізації загальної та функціональних стратегій підприємства;
- з огляду на висновки аналізу діяльності підрозділу розробляти планові показники його діяльності на поточний період (квартал, рік);
- планувати систему заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства та його підрозділів.
- складати бюджети;
- формувати політику управління витратами на підприємстві;
- вести облік витрат підприємства, в тому числі фармацевтичного;
- оцінювати ефективність наявної на підприємстві системи управління витратами.

володіти:

- методами аналітичними, статистичними, розрахунковими, економіко-математичними;
- технологіями збору необхідної економічної інформації, статистичної обробки даних, робота з базами даних.

4. Структура освітньої компоненти

Назви змістових модулів і тем	Обсяг у годинах											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	сем.	пз	лаб.	с. р.		л	сем.	пз	лаб.	с. р.
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5</i>	<i>6</i>	<i>7</i>	<i>8</i>	<i>9</i>	<i>10</i>	<i>11</i>	<i>12</i>	<i>13</i>
Змістовий модуль 1. Загальна характеристика витрат. Особливості обчислення витрат підприємства та витрат на виробництво та реалізацію продукції												
Тема 1. Сутність, види та структура витрат	14.5	4		2		8.5	14.5	0.5		0.5		13.5
Тема 2. Система управління витратами	14.5	4		2		8.5	14.5	0.5		0.5		13.5
Тема 3. Методи оцінки окремих елементів витрат	14.5	4		2		8.5	14.5	0.5		0.5		13.5
Тема 4. Методи розрахунку витрат	14.5	4		2		8.5	14.5	0.5		0.5		13.5
Тема 5. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	14.5	4		2		8.5	15	1		0.5		13.5
Тема 6. Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	14.5	4		2		8.5	15	1		0.5		13.5
Тема 7. Організація процесу управління витратами	14.5	4		2		8.5	15	1		0.5		13.5
Тема 8. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	14.5	4		2		8.5	15	1		0.5		13.5
Контроль змістового модуля 1	2			2			1			1		
Разом за змістовим модулем 1	118	32		18		68	119	6		5		108
Семестровий залік	2			2			1			1		
Семестровий екзамен												
Усього годин	120	32		20		68	120	6		6		108

5. Зміст програми освітньої компоненти

Змістовий модуль І. Загальна характеристика витрат. Особливості обчислення витрат підприємства та витрат на виробництво та реалізацію продукції

Тема 1. Сутність, види та структура витрат.

Поняття «витрати». Витрати як процес формування і використання ресурсів. Різновиди витрат. Витрати у натуральному і грошовому вимірі. Грошові видатки і витрати, що формують вартість продукції.

Класифікація витрат і її практичне значення. Різноманітність витрат і їх групування за певними ознаками. Сумарні витрати підприємства і витрати на виробництво та реалізацію продукції. Середні та граничні (маржинальні) витрати. Прямі та непрямі витрати. Змінні та постійні витрати, їх різновиди, методи розмежування їх. Регульовані та нерегульовані витрати для певного рівня управління. Явні та неявні (альтернативні) витрати. Практичне застосування класифікації витрат в управлінні їх динамікою і прийнятті господарських рішень.

Структура витрат і фактори, що її визначають. Різні напрями визначення структури витрат та їх практичне значення. Видова (елементна) структура витрат, її особливості в різних галузях економіки. Вплив співвідношення прямих і непрямих витрат на точність калькулювання. Структура витрат залежно від їх реакції на масштаби ділової активності, використання її для обґрунтування підприємницьких рішень. Зміна структури витрат під впливом технічних, організаційних, економічних факторів.

Тема 2. Система управління витратами. Функції і побудова системи управління витратами. Управління витратами як процес цілеспрямованого формування витрат за їх видами, місцями і носіями за постійного контролю їх рівня та стимулювання зниження. Важливість обґрунтування рівня витрат і контролю формування їх за центрами відповідальності. Функціональний аспект системи управління витратами: нормування, планування, облік, аналіз витрат, стимулювання їх зниження. Організаційна система управління витратами на підприємствах.

Формування планових і фактичних витрат. Особливості обчислення планових і фактичних витрат, його роль в управлінні підприємством та обґрунтуванні господарських рішень. Управлінський і фінансовий (фіскальний) аспекти формування витрат. Зміст і порядок розроблення плану витрат, його нормативна база. Порядок обліку витрат і вдосконалення його згідно з міжнародними стандартами бухгалтерського обліку.

Витрати як база ціни і фактор прибутковості. Об'єктивна умова виробництва – відшкодування витрат виробника шляхом продажу продукції на ринку. Собівартість продукції як база ціни та її нижня межа. Особливості нижньої межі ціни у короткостроковому і довгостроковому періодах. Залежність прибутку від рівня витрат. Особливості впливу змінних і постійних витрат на величину прибутку. Операційний леверидж. Мінімізація витрат, пов'язаних з основною діяльністю підприємства, – важливий фактор забезпечення його прибутковості.

Тема 3. Методи оцінки окремих елементів витрат

Сутність поняття «оцінка витрат». Підходи та принципи оцінки витрат.

Методи оцінки матеріальних ресурсів при списанні. Метод середньозваженої оцінки. Метод ФІФО. Метод ідентифікованої собівартості. Розрахунок заготовельної вартості матеріальних ресурсів. Особливості оцінки та списання відходів виробництва (зворотних та незворотних).

Оцінка витрат на оплату праці. Форми оплати праці. Державне регулювання питань оплати праці. Відрахування на соціальні заходи.

Поняття сутності «амортизація». Методи начислення амортизації. Прямолінійний метод. Виробничий метод. Податковий метод. Метод пришвидшеної амортизації. Списання ліквідаційної вартості основних засобів.

Тема 4. Методи розрахунку витрат

Облік фактичних витрат. Облік нормативних витрат. Позамовний метод обліку витрат. Попроцесний метод обліку витрат. Подетальний метод обліку витрат. Попередільний метод обліку витрат.

Тема 5. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності

Місця витрат і центри відповідальності. Поняття «місця витрат». Ієрархічна структура місць витрат на підприємстві. Центри відповідальності за витрати (центри витрат) і центри прибутку. Мета диференціації витрат за місцями їх формування і центрами відповідальності: контроль витрат, персоніфікація відповідальності за їх рівень, підвищення точності обчислення витрат за їх

носіями. Вимоги до організації центрів відповідальності: гомогенність результатів, можливість однозначного обчислення витрат, наявність персональної відповідальності за регульовані витрати. Функціональний і територіальний критерії організації центрів відповідальності.

Кошториси підрозділів. Склад витрат в місцях їх формування різного ієрархічного рівня. Прямі та загальні, регульовані та нерегульовані витрати підрозділів. Методика складання кошторисів підрозділів різного функціонального призначення: основних (дільниць, цехів), допоміжних, обслуговуючих. Ціни на продукцію і послуги внутрішньокоопераційних підрозділів, їх різновиди та умови застосування. Гнучкі кошториси підрозділів.

Взаємозв'язок підрозділів підприємства. Особливості діяльності допоміжних і обслуговуючих підрозділів, система їх зв'язків у формі надання взаємних послуг. Проблема розподілу витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів між підрозділами основного виробництва. Методи розподілу витрат: методи прямого, повторного розподілу, метод системи рівнянь. Особливості та сфера застосування окремих методів розподілу витрат допоміжних і обслуговуючих підрозділів.

Тема 6. Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів

Роль і методи калькулювання. Роль калькулювання в управлінні витратами. Калькуляційні одиниці (носії витрат) на підприємстві. Проектно-кошторисні, планові, нормативні, фактичні калькуляції, їх призначення і зв'язок. Залежність точності калькулювання від частки прямих витрат у загальній їх сумі. Залежність методів калькулювання від особливостей виробництва продукції. Специфіка калькулювання в одно-, багатопродуктовому виробництві, у виробництві з комплексною переробкою сировини. Обчислення собівартості одиниці продукції в однопродуктовому, одно- і багатостадійному виробництві.

Калькулювання у багатопродуктовому виробництві. Диференціація витрат на прямі та непрямі калькуляційні статті щодо кожної калькуляційної одиниці. Статті прямих витрат і методика обчислення їх. Проблеми розподілу непрямих (загальних) витрат між різними виробами. Бази розподілу непрямих витрат й умови застосування їх. Розподіл загальновиробничих витрат. Методи розподілу адміністративних витрат і витрат на збут у разі калькулювання за повними витратами.

Калькулювання у комплексних (сумісних) виробництвах. Особливості підприємств з комплексною переробкою сировини. Основні та супутні продукти у комплексних виробництвах. Загальний технологічний процес і загальні витрати до моменту відокремлення продуктів. Прямі витрати на стадіях переробки окремих продуктів. Порядок розроблення калькуляції. Проблема розподілу загальних витрат між спільно виготовлюваними продуктами. Методи такого розподілу і його суб'єктивний характер. Розподіл загальних витрат на основі єдиного натурального показника обсягу виробництва. Недоліки та обмеженість застосування цього методу. Метод розподілу витрат за допомогою індивідуальних коефіцієнтів розподілу загальних витрат.

Тема 7. Організація процесу управління витратами

Планування витрат. Розробка планової калькуляції. Послідовність розробки планової калькуляції. Вибір об'єкту калькулювання. Визначення калькуляційної одиниці. Планування прямих витрат. Планування непрямих витрат. Методи планування рівнів окремих статей калькуляції. Інформаційна база планування витрат.

Облік та контроль витрат. Облік і звітність як елементи контролю витрат. Роль контролю витрат у підтриманні режиму економії. Організаційна побудова системи обліку витрат і руху матеріальних цінностей. Диференціація і повнота обліку регульованих витрат за місцями їх формування. Оснащеність місць витрат засобами обліку безперервних ресурсів (електроенергії, води, пари, газу, стиснутого повітря тощо). Періодичність і форми звітності.

Бюджетний метод контролю витрат. Методи контролю матеріальних витрат. Методи контролю витрат на оплату праці.

Аналіз витрат. Мета аналізу витрат. Вибір методу аналізу витрат в залежності від цілі. Методика аналізу витрат за елементами. Методика аналізу витрат за статтями калькуляції. Аналіз одно елементних статей витрат. Аналіз комплексних статей витрат.

Стимулювання економії ресурсів. Необхідність стимулювання персоналу підприємства щодо економного використання ресурсів і оптимальних витрат. Форми стимулювання залежно від величини економії, яку можна спрямувати на преміювання за зниження витрат. Розподіл премії між учасниками заходу з економії витрат.

Тема 8. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат

Оптимізація запасів і матеріальних потоків. Роль матеріальних витрат у формуванні вартості продукції і прибутку. Витрати на поставку і зберігання матеріалів на складі, їх залежність від величини та інтервалів поставки. Втрати (неотриманий прибуток) через відволікання коштів у виробничі запаси. Мінімізація витрат на поставку і зберігання матеріалів через визначення оптимальних партій поставки і величини запасів. Адаптація операційної системи до зміни її завантаження. Необхідність відповідності структури і режиму роботи операційної системи певному обсягу діяльності. Мінливість ділової активності та потреба адаптації до нового рівня завантаження. Експлуатаційні витрати як критерій адаптації операційної системи до зміни завантаження. Параметри, форми і механізм адаптації основного устаткування. Обґрунтування форми забезпечення операційної системи устаткуванням. Необхідність придбання устаткування у разі заміни його та розширення обсягу операційної діяльності. Альтернативи придбання устаткування – купівля (за рахунок власних коштів, кредиту), лізинг. Сумарні дисконтовані витрати як критерій вибору форми придбання устаткування. Обчислення поточних (дисконтованих) витрат за порівнянними альтернативними варіантами. Особливості обчислення лізингових платежів.

Семестровий залік.

6. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Сутність, видита структура витрат	4	0.5
2	Тема 2. Система управління витратами	4	0.5
3	Тема 3. Методи оцінки окремих елементів витрат	4	0.5
4	Тема 4. Методи розрахунку витрат	4	0.5
5	Тема 5. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	4	1
6	Тема 6. Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	4	1
7	Тема 7. Організація процесу управління витратами	4	1
8	Тема 8. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	4	1
Усього годин		32	6

7. Теми семінарських занять

Не передбачено робочим навчальним планом

8. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Сутність, видита структура витрат	2	0.5
2	Тема 2. Система управління витратами	2	0.5
3	Тема 3. Методи оцінки окремих елементів витрат	2	0.5
4	Тема 4. Методи розрахунку витрат	2	0.5
5	Тема 5. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	2	0.5
6	Тема 6. Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	2	0.5
7	Тема 7. Організація процесу управління витратами	2	0.5

8	Тема 8. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	2	0.5
	Контроль змістового модулю 1	2	1
	Семестровий залік	2	1
	Усього годин	20	6

9. Теми лабораторних занять

Не передбачено робочим навчальним планом

10. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Обсяг у годинах	
		Денна форма	Заочна форма
1	Тема 1. Сутність, видита структура витрат	8.5	13.5
2	Тема 2. Система управління витратами	8.5	13.5
3	Тема 3. Методи оцінки окремих елементів витрат	8.5	13.5
4	Тема 4. Методи розрахунку витрат	8.5	13.5
5	Тема 5. Формування витрат за місцями і центрами відповідальності	8.5	13.5
6	Тема 6. Методичні основи обчислення собівартості окремих виробів	8.5	13.5
7	Тема 7. Організація процесу управління витратами	8.5	13.5
8	Тема 8. Оптимізація операційної системи підприємства за критерієм витрат	8.5	13.5
	Усього годин	68	108

Завдання для самостійної роботи

У межах виконання самостійної роботи з освітньої компоненти «Управління витратами» здобувачі вищої освіти здійснюють самопідготовку до поточного та семестрового контролю засвоєння модулю.

11. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Оцінка з освітньої компоненти визначається з урахуванням результатів поточної навчальної діяльності здобувача вищої освіти та оцінок засвоєння ним окремих модулів.

Успішність кожного здобувача вищої освіти оцінюється за 100-бальною шкалою.

За поточну навчальну діяльність в межах модуля здобувач вищої освіти може отримати 60 балів.

Оцінювання поточної навчальної діяльності (проводиться під час кожного заняття) – контроль теоретичних знань, практичних умінь та навичок. При засвоєнні кожної теми змістового модуля за поточну навчальну діяльність здобувачам виставляються бали за всі види діяльності, які в кінці вивчення змістового модуля сумуються.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти оцінюється під час поточного контролю та під час контролю засвоєння змістового модуля.

Застосовується така система бальних оцінок для практичних занять: за кожну тему змістового модуля здобувач може набрати **min - 6 балів, max — 10 балів** за одну академічну годину навчання (див. таблицю 1):

Таблиця 1

Вид завдання, що оцінюється	Система оцінювання знань, бали	Критерії оцінки	
Оцінювання знань практичних занять (письмова або усна відповідь)	від 6 до 10	10	виставляється здобувачу вищої освіти, який при усній або письмовій відповіді на запитання виявив всебічні, систематизовані, глибокі знання програмного матеріалу, вміє грамотно інтерпретувати одержані результати; продемонстрував знання основної і додаткової літератури, передбачені на рівні творчого використання
		8	виставляється здобувачу вищої освіти, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив повне знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки
		6	виставляється, якщо при усній або письмовій відповіді на запитання здобувач вищої освіти виявив недостатні знання основного програмного матеріалу, в обсязі, що необхідний для подальшого навчання і роботи, передбачених програмою на рівні репродуктивного відтворення

Для допущення до семестрового заліку здобувач вищої освіти повинен здати всі теми з освітньої компоненти та скласти контроль засвоєння ЗМ на прохідний бал.

Контроль засвоєння ЗМ проводиться у формі заліку за затвердженими білетами. Модуль вважається зарахованим, якщо здобувач вищої освіти набрав не менше мінімального балу.

Семестровий контроль проводиться у формі семестрового заліку, та/або семестрового екзамену з освітньої компоненти в обсязі навчального матеріалу, визначеного робочою програмою, і в терміни, встановлені навчальним планом.

Застосовується така система бальних оцінок для **контролю засвоєння ЗМ**, здобувач може набрати **min – 12 балів, max — 20 балів**.

Засоби діагностики рівня підготовки здобувачів вищої освіти:

- тестування (10 тестів за варіантами),
- розв'язання 1 практичного завдання.

Структура білета:

- 10 тестів, одна вірна відповідь на запитання складає 1 бал; 10 x 1.5 бал = 15 балів.
- 1 практичне завдання – здобувачу вищої освіти виставляються від 0 до 5 балів (див. таблицю 2).

При розробці критеріїв оцінки за основу беруться повнота і правильність виконання завдання. Крім цього враховується здатність здобувача вищої освіти диференціювати, інтегрувати та уніфікувати знання.

Таблиця 2

Шкала оцінювання практичної частини

Рейтингова оцінка, бали	Критерії оцінки
5	Практичне (розрахункове, графічне) завдання виконано здобувачем вищої освіти самостійно без помилок, він вміє грамотно обґрунтовувати представлені результати, вміло оперує термінологією на основі глибоких знань програмного матеріалу
4	Практичне (розрахункове, графічне) завдання виконано здобувачем вищої освіти без помилок, обґрунтовуванні отримані результати, здобувач вищої освіти продемонстрував знання програмного матеріалу, передбачене на рівні аналогічного відтворення, але припустив окремі несуттєві помилки

3	Практичне завдання виконано, проте здобувач вищої освіти не вмie грамотно iнтерпретувати одержанi результати
1-2	Практичне завдання виконано не у повному обсязi, зi значними помилками
0-0.99	Здобувач вищої освіти не змiг виконати практичне завдання

Семестровий контроль проводиться у формi семестрового залiку, та/або семестрового екзамeну з освiтньої компоненти в обсязi навчального матерiалу, визначеного робочою програмою, i в термiнi, встановленi навчальним планом.

Рейтинг здобувача вищої освіти розраховують наступним чином:

Шкала оцiнювання: нацiональна та ECTS

Сума балiв за всi види навчальної дiяльностi	Оцiнка за нацiональною шкалою	
	для залiку	для екзамeну
90 – 100 (A)	зараховано	вiдмiнно
82-89 (B)		добре
74-81 (C)		задовiльно
64-73 (D)		
60-63 (E)		
35-59 (FX)	не зараховано з можливістю повторного складання	
0-34 (F)	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням освiтньої компоненти	

Схема нарахування та розподiл балiв

Поточне тестування та самостiйна робота									Сума
Змiстовий модуль									100
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	ЗМ	
10	10	10	10	10	10	10	10	20	

T1, T2 ... T8 – теми змiстового модуля.

12. Форми поточного та пiдсумкового контролю успiшностi навчання

Контроль здобувачiв при виконаннi практичних завдань, вирiшеннi ситуацiйних завдань, промiжний контроль з модуля.

Форма контролю - семестровий залiк.

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма освiтньої компоненти.
2. Робоча програма освiтньої компоненти.
3. Календарно-тематичнi плани лекцiй та практичних (семiнарських) занять.
4. Конспект лекцiй з освiтньої компоненти.
5. Перелiк тестових завдань з освiтньої компоненти.
6. Пакет бiлетiв для контролю змiстового модуля.

14. Рекомендована література

Основна

1. Данилко В. К. Управління витратами : навч. посіб. / В. К. Данилко, О. М. Кушніренко, К. С. Марченко. К. : Каравела, 2016. 216 с.
2. Партин Г.О. Управління витратами підприємства: концептуальні засади, методи та інструментарій: монографія [Текст] / Г.О. Партин. – К.: УБС НБУ. – 2008. – 219 с.
3. Посилкіна О. В. Фінансовий менеджмент : навч. посіб. / О. В. Посилкіна, Ю. С. Братішко, О. В. Гладкова ; НФаУ. - Х. : НФаУ, 2018. - 194 с.
4. Сагайдак-Нікітюк Р. В. Управління господарською діяльністю підприємства : навч. посіб. / Р. В. Сагайдак-Нікітюк, А. Б. Гончаров, О. В. Доровський ; НФаУ. - Х. : 2015. 256 с.

Допоміжна

1. Артамонова Н. С. Управління витратами: навч. посіб. / Н. С. Артамонова, М. О. Акулюшина. К. : Центр учбової літератури, 2019. 116 с.
2. Іванюта П. В. Управління ресурсами та витратами: навч. посіб. / П. В. Іванюта, О. П. Лугівська. К. : Центр учбової літератури, 2019. 320 с.
3. Тарасенко С. І. Управління витратами: навч. посіб. Кам'янське: ДДТУ, 2018. 305 с.
4. Чорна М. В., Смірнова П. В., Бугріменко Р. М. Управління витратами: навч. посіб, 2017. 166 с.
5. Ющишина Л. О. Менеджмент ресурсів та витрат: курс лекцій. Луцьк: Волинський національний університет імені Лесі Українки, 2022. 103 с.
6. Економіка підприємства: підручник; за заг. та наук. ред. Г.О. Швиданенка. – К.: КНЕУ, 2009. – 816 с.

15. Інформаційні ресурси, у т.ч. в мережі Інтернет

1. Сайт кафедри управління та забезпечення якості НФаУ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://quality.nuph.edu.ua/>
2. Студентська наукова бібліотека. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lib.nuph.edu.ua/>
3. Центр дистанційних технологій навчання НФаУ [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://www.pharmel.kharkiv.edu>
4. Офіційний сайт урядового порталу Кабінету Міністрів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.kmu.gov.ua
5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 27.04. 2000 р. № 92. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0288-00>.
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси». затверджено наказом Міністерства фінансів України від 20.10. 1999 р. № 246. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99>.
7. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати». Затверджено наказом Міністерства фінансів України від 31.12. 1999 р. № 318. – [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>.